



ZuivelNL

Jaarverslag 2018



ZuivelNL
Benoordenhoutseweg 46
Postbus 93453
2509 AL Den Haag
070 2191600
info@zuivelnl.org
www.zuivelnl.org
KvK 59667222

Inhoudsopgave

Kengetallen Nederlandse zuivelsector	2
Voorwoord	3
Algemeen	
Doelstelling en gevoerde beleid	5
Leden en partners	6
Bestuur en organisatie	7
Financiën	8
Werkzaamheden	
Voedselveiligheid	10
Diergezondheid	11
Duurzaamheid	13
Onderzoek & innovatie	15
Arbeid	18
Export	20
Nederlands Nationaal Comité - IDF	21
Marktinformatie	22
Publicaties en onderwijsvoorlichting	23
Bijlage	
Samenstelling themagroepen	26

Kengetallen Nederlandse zuivelsector



- 16,5 duizend melkveebedrijven leveren 13,9 miljard kg melk aan de industrie
- Nederland telt 1,6 miljoen melk- en kalfkoeien en ruim 1,1 miljoen hectare grasland en snijmaïs (28% oppervlakte Nederland)



- 25 bedrijven met 53 fabrieken verwerken 98% van de in Nederland geproduceerde melk tot consumentenproducten en ingrediënten
- 49 duizend arbeidsplaatsen in melkveehouderij en industrie



- De productiewaarde van de zuivel-industrie bedraagt circa € 7,7 miljard



- 65% van de productie wordt in het buitenland afgezet, waarvan de EU de belangrijkste markt is
- De exportwaarde van de zuivel bedraagt circa € 7,9 miljard en draagt voor 7% bij aan het Nederlands handelsoverschot



- 35% van de productie wordt in Nederland geconsumeerd
- Gemiddeld eet een Nederlander ongeveer 20 kg kaas per jaar

Voorwoord



Het jaarverslag van ZuivelNL geeft een beeld van de onderwerpen en thema's waaraan door ZuivelNL in 2018 is gewerkt. Gedurende het gehele jaar brengt ZuivelNL actuele informatie via de maandelijkse nieuwsbrief en de website naar buiten, maar soms zijn we te bescheiden in onze communicatie, want voor en achter de schermen gebeurt meer.

Naast de reguliere werkzaamheden, zoals het behouden en openen van exportposities voor zuivelproducten, was in 2018 nog steeds veel werk gemoeid met de afronding van het fosfaatreductieplan uit 2017. Nieuw in 2018 was de start van de landelijke aanpak van IBR en BVD en van diverse projecten gericht op de verbetering van de kalveropfok, zoals KalfOK en het KalfVolgSysteem. Daarnaast werd achter de schermen hard gewerkt aan een voor de sector haalbare invulling van de klimaatproblematiek en was er aandacht voor biodiversiteit.

Thema's als dierziektepreventie en -bestrijding en duurzaamheid zullen ook komend jaar veel aandacht krijgen. De complexiteit en de druk die op de zuivelketen afkomt, neemt toe. Dit vraagt creativiteit, doorzettingsvermogen en veerkracht van ondernemers, medewerkers en bestuurders in de hele sector.

Gezien de ontwikkelingen en de toenemende diversiteit in de sector hebben bestuur en directie van ZuivelNL samen met onze dragende organisaties LTO, NMV en NZO afgelopen jaar nagedacht over het opnieuw positioneren van ZuivelNL. Dat zal in 2019 leiden tot concrete invulling van de nieuwe positie om zo met de medewerkers slagvaardig en daadkrachtig een bijdrage te leveren aan een bestendige duurzame toekomst van de Nederlandse zuivelketen, met behoud van de geweldige uitgangspositie van onze sector.

Namens het bestuur wil ik directie en medewerkers bedanken voor hun inzet en bijdragen in het afgelopen jaar.

Jorrit Jorritsma
voorzitter

juni 2019



Algemeen

Doelstelling en gevoerde beleid

De Vereniging ZuivelNL is op 7 januari 2014 opgericht door LTO Nederland en NZO als vereniging van algemene belangenbehartigende organisaties voor melkveehouderij en zuivelindustrie. In 2014 is ook de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) als lid toegetreden. Daarnaast heeft ZuivelNL de statutaire mogelijkheid voor partnerschap van aan de zuivelsector gelieerde organisaties.

ZuivelNL is opgezet als interbranche organisatie. Een interbranche organisatie heeft als doel het bevorderen van samenwerking in een landbouwsector om zo het concurrentievermogen te verbeteren. De overheid heeft ZuivelNL als interbranche organisatie erkend.

De ketenorganisatie is voor de overheid en derden het neutrale aanspreekpunt van de zuivelsector. ZuivelNL is actief op terreinen waar samenwerking tussen de schakels in de zuivelketen tot meerwaarde leidt. ZuivelNL is het platform waar afspraken over gezamenlijke regelingen en financiering tot stand komen.

ZuivelNL financiert de activiteiten uit de contributie van de leden-organisaties. Daardoor dragen vrijwel alle zuivelondernemingen en melkveehouders bij via een bedrag per kilo geleverde melk. De te financieren activiteiten dienen dan ook een meerwaarde te hebben voor de sector als geheel.

Themagroepen adviseren het bestuur over het op hun aandachtsgebied te voeren beleid en de te ondernemen activiteiten en rapporteren over de uitvoering. Het bestuur stelt het beleid vast en beslist over de prioriteiten en de financiering.

De themagroepen fungeren als platform voor beleidsdiscussies in de keten over onderwerpen waar draagvlak bij de ketenpartijen of betrokkenheid van ketenpartijen bij de uitvoering nodig is. Een breed gedragen effectieve en efficiënte aanpak wordt daarmee mogelijk gemaakt.

Het bestuur besloot de stuurgroep van de themagroep Rundergezondheid DKR die zich richt op de beperking van het antibioticagebruik te verbreden tot alle medicijngebruik in de rundveesector. In de stuurgroep Verantwoord medicijngebruik rund wordt kritisch gekeken naar de mogelijkheden om het gebruik te beperken, met enerzijds aandacht voor de veterinaire en dierenwelzijnsaspecten en anderzijds de risico's voor het milieu en residuen in melk en vlees.

Missie ZuivelNL: het versterken van de Nederlandse zuivelketen met respect voor milieu en maatschappij

Leden en partners

Het lidmaatschap van ZuivelNL staat open voor organisaties van melkveehouders of zuivelindustrie die algemene belangenbehartiging van de sector als doel hebben en die voldoende representatief zijn voor de sector die zij vertegenwoordigen.

ZuivelNL heeft de volgende leden:

Melkveehouderij

LTO Nederland (LTO)

Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV)

Zuivelindustrie

Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO)

De Algemene Vergadering kwam in 2018 eenmaal bijeen.

Het partnerschap staat open voor organisaties die in belangrijke mate actief zijn in of voor de Nederlandse zuivel en die een bijdrage kunnen en willen leveren aan de doelstellingen van ZuivelNL.

ZuivelNL heeft de volgende partners:

Melkveehouderij

Netwerk GRONDig

Melkgeitenhouderij

Platform Melkgeitenhouderij

Boerderijzuivel

Bond van Boerderij-Zuivelbereiders (BZB)

Rundveeverbetering

Coöperatie Koninklijke CRV

Kindervoeding

Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Kinder- en Dieetvoedingsmiddelen (VNFKD)

Zuivelhandel

Gemzu

Export fokvee

VEEPRO Holland



Bestuur en organisatie

Bestuur

Bestuursleden van ZuivelNL worden benoemd door de Algemene Vergadering op voordracht van de ledenorganisaties (LTO, NMV, NZO). Bestuurders worden benoemd voor een periode van twee jaar en zijn direct herbenoembaar.

Het bestuur vergaderde in 2018 zes keer. De samenstelling van het bestuur is als volgt:

J. Jorritsma	(onafhankelijk voorzitter)
D.J. Bruins	(LTO)
W.F.P.C. Meulenbroeks	(LTO)
H. Wiegersma	(NMV)
W.S.J.M. Buck	(NZO)
E. Koersen	(NZO; tot december 2018)
O.B.M. Meuffels	(NZO; sinds december 2018)
F.C.G.M. van Stipdonk	(Gemzu, adviseur tot mei 2019)
J. Kos	(Gemzu, adviseur sinds mei 2019)

Organisatie

Een aantal facilitaire activiteiten wordt gezamenlijk met de NZO uitgevoerd of uitbesteed, waarbij de kosten volgens een vaste sleutel worden verdeeld (aandeel ZuivelNL 40%).

Het team van ZuivelNL bestaat juni 2019 uit:

Janine Luten	Directeur
Folkert Beekman	Directie Rundergezondheid
Bregje van Erve	Duurzame Zuivelketen
Rob Hessing	Organisatie
Jurgen Jansen	Arbeid Marktinformatie Secretaris NNC IDF
Lisette van der Kallen	Arbeid Communicatie Onderwijs
Louwrens van Keulen	Fosfaatreductieplan
Ria de Koning	Secretariaat Financiën
Willem Koops	Onderzoek en innovatie
Brenda McArthur	Export
Jurriën Scheepstra	Marktinformatie
Karen Spruijt - de Gelder	Export
Han Swinkels	KringloopWijzer
Martin Valstar	Marktinformatie

Financiën

Balans

per 31 december 2018 (na resultaatbestemming)

Activa				x € 1.000
		31 december 2018	31 december 2017	
Vaste activa		47		87
Materiële vaste activa	47		87	
Vlottende activa		11.780		17.665
Te ontvangen contributie	1.530		7.440	
Te ontvangen interest	22		43	
Vooruitbetaalde kosten	10.000		10.063	
Overige vorderingen	228		119	
Liquide middelen		19.914		22.491
Spaarrekeningen	17.394		19.849	
Banken	2.520		2.642	
Totaal activa		31.741		40.243

Passiva				x € 1.000
		31 december 2018	31 december 2017	
Eigen vermogen		24.228		34.907
Algemene Reserve	7.844		13.201	
Bestemmingsfonds Melkveehouderij	4.696		4.413	
Bestemmingsfonds Dierziektebestrijding	10.599		15.921	
Bestemmingsfonds Sociaal Plan	1.089		1.372	
Vlottende passiva		7.513		5.336
Te betalen subsidies	7.033		4.899	
Overige schulden	480		437	
Totaal passiva		31.741		40.243

Toelichting

De vooruitbetaalde kosten betreffen de uitvoeringskosten van de Regeling Fosfaatreductieplan; deze kosten worden gedekt door de in het kader van die regeling opgelegde heffingen.

De bestemmingsfondsen betreffen door het Productschap Zuivel overgedragen middelen. Het gaat om een fonds voor onderzoek melkveehouderij, een fonds voor de financiering van de dierziektebestrijding via het diergezondheidsfonds (DGF) en een fonds voor de financiering van arbeidsvoorwaardelijke verplichtingen die ZuivelNL heeft overgenomen van het productschap.

De bijdrage aan het DGF is geheel ten laste van het bestemmingsfonds gebracht; de vrijval uit het fonds Sociaal Plan is toegevoegd aan het fonds Melkveehouderij. Het restant van het exploitatietekort van 2018 is ten laste van de Algemene Reserve geboekt.

De te betalen subsidies zijn toegezegde subsidies voor nog niet afgeronde projecten.

Inkomsten en uitgaven

Inkomsten x € 1.000			
	Begroting 2019	Realisatie 2018	Realisatie 2017
• Contributie leden (melkontvangst industrie)			
- € 0,05/100 kg (keten)	7.000	6.764	6.831
- € 0,02/100 kg (industrie)	2.800	2.706	2.733
- € 0,18/100 kg (melkveehouderij)	-	-	25.020
• Contributie partners	60	60	60
• Diensten en publicaties	80	209	100
• Subsidie EZ	-	-	3.078
• Rente	-	2	16
• Reserves	10.260	10.679	-
Totaal inkomsten	20.200	20.420	37.838

Uitgaven x € 1.000			
	Begroting 2019	Realisatie 2018	Realisatie 2017
• Bestuur en vereniging	70	172	123
• Secretariaat	1.430	1.367	1.353
• Activiteiten			
- Voedselveiligheid	1.500	1.311	1.827
- Diergezondheid	8.000	8.661	5.520
- Duurzaamheid	4.200	4.816	18.799
- Onderzoek en innovatie	3.500	2.524	2.576
- Opleiding en arbeid	500	659	228
- Markt, export en voorlichting	1.000	910	679
• Reserves	-	-	6.733
Totaal uitgaven	20.200	20.420	37.838

Toelichting

In 2017 was sprake van een eenmalig verhoogde heffing voor het fosfaatreductieplan, waar zowel in 2017 als 2018 uitgaven tegenover staan voor de opkoopregeling en uitvoeringskosten, geboekt onder Duurzaamheid. Ook is een deel het project Duurzame Melkveehouderij (op basis van de EU-steunregeling uit 2016) in 2017 verantwoord (inkomsten: onder Subsidie EZ; uitgaven: onder Duurzaamheid).

In 2018 werden met name extra kosten gemaakt voor diergezondheid, onder andere voor programma's op het gebied van kalveropfok en de landelijke aanpak van IBR en BVD.

Voedselveiligheid

De Nederlandse zuivel staat voor veilige producten. Dit wordt gedaan door de kwaliteit en voedselveiligheid van het begin tot het einde van de zuivelketen te borgen: Van gras tot glas. Kwaliteit en veiligheid van Nederlandse melk wordt bewerkstelligd door gezamenlijke inspanningen van melkveehouders, zuivelondernemingen en controlerende instanties. Deze komen samen in de kwaliteitsborgingsystemen van de ondernemingen die de melk verwerken.

De zuivelketen is continu in ontwikkeling. Daarom worden mogelijke nieuwe kansen en bedreigingen in relatie tot kwaliteit en voedselveiligheid bestudeerd in een speciaal onderzoeksprogramma: Gemeenschappelijk Research Zuivel (GRZ) van ZuivelNL. Het onderzoeksprogramma is gericht op verschillende aspecten rondom voedselveiligheid zoals:

- Bevorderen van technologieën die de kwaliteit en/of veiligheid van rauwe melk en/of zuivelproducten verbeteren;
- Voorkomen van gebeurtenissen die een negatief effect hebben op de kwaliteit en/of veiligheid van rauwe melk en/of zuivelproducten;
- Tijdig signaleren van nieuwe ontwikkelingen, risico's en kansen.

De zuivelketen verandert en innoveert doorlopend. De melkveehouderij in Nederland zal de komende jaren aan veranderingen onderhevig zijn waarbij bijvoorbeeld de discussies op het gebied van duurzaamheid een belangrijke rol spelen. Denk daarbij aan thema's zoals hergebruik van grondstoffen, kringlopen en andere voederregimes. Veranderingen kunnen gunstig zijn maar kunnen ook onbedoeld potentiële nieuwe risico's op het gebied van voedselveiligheid en productkwaliteit introduceren zoals schadelijke micro-organismen, dierziekten, chemische contaminanten en residuen. Een belangrijk onderdeel van het huidige onderzoeksprogramma is het in kaart brengen van nieuwe ontwikkelingen en vaststellen of er kansen of juist risico's zijn wat betreft voedselveiligheid en productkwaliteit. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de deskundigheid van de zuivelbedrijven, de melkveehouders en van kennisinstellingen zoals universiteiten, onderzoeksinstituten en overheidsinstellingen.

Daarnaast is er veel aandacht voor diergeneesmiddelen en dan met name voor residuen die eventueel in de melk terecht kunnen komen. Een belangrijk onderdeel hierbij zijn de analysemethoden. De Nederlandse zuivel maakt gebruik van de meest moderne technieken om zo goed mogelijk te kunnen meten in de melk. Ook kunnen contaminanten via drinkwater van melkvee in de melk terecht komen. In 2018 is een onderzoek afgerond waaruit blijkt dat de verschillende drinkwaterstromen onder normale omstandigheden geen verhoogde risico's opleveren voor de melk. Maar een uitzondering doet zich voor bij vervuild water, bijvoorbeeld door riooloverstorten, dan zijn risico's voor de melk niet uit te sluiten. In de kwaliteitsborgingsystemen van de zuivelondernemingen is beschreven dat melkgevend vee in dit soort gevallen geen oppervlaktewater mag drinken.

Naast het onderzoeksprogramma heeft ZuivelNL een monitoringsysteem operationeel waarmee de aanwezigheid van mogelijke contaminanten in rauwe melk structureel in kaart wordt gebracht. Omgevingscontaminanten, residuen van diergeneesmiddelen en contaminanten uit voer en drinkwater worden geanalyseerd in melkmonsters. Hierdoor wordt een representatief beeld van de veiligheid van Nederlandse melk gevormd. Uit dit meerjarig onderzoek blijkt dat de concentraties van mogelijke contaminanten in Nederlandse melk al decennia lang ver onder de wettelijk toegestane concentraties liggen. Ook in 2018 was dit het geval. Ieder jaar wordt met een risicogerichte analyse vastgesteld of dit programma moet worden aangepast. Ontwikkelingen in de zuivelketen en uitkomsten van het onderzoek worden gebruikt voor verbeteringen. In 2018 is de monitoringsystematiek van de Nederlandse zuivelsector bij verschillende internationale bijeenkomsten zoals inspectiebezoeken uitgelegd. De Nederlandse kwaliteit vormt zo de basis voor de exportpositie en de reputatie van de Nederlandse zuivelsector.

Monitoring gebeurt niet alleen in de melk, maar ook eerder in de keten. Zo is sinds enkele jaren SecureFeed operationeel, wat heeft geleid tot een minimalisering van het risico op contaminatie van melk via diervoeder. Dit is terug te zien in de melkanalyses. Potentiële contaminanten die via diervoeder in de keten kunnen komen werden ook in 2018 niet in de melk gevonden. Door intensief te blijven monitoren, samen te werken en proactief onderzoek te verrichten kan de sector de hoge kwaliteit van melk en producten op basis van melk blijven garanderen.

Diergezondheid

ZuivelNL werkt in de themagroep Rundergezondheid DKR samen met de kalversector en rundvleessector. Het kerndoel is het bevorderen van gezonde dieren als basis voor de melkproductie en de afzet en export van zuivelproducten.

Diergezondheidsfonds en ziektebestrijding, monitoring rundergezondheid, aanpak bedrijfsgebonden dierziekten en registratie en beperking antibioticagebruik zijn onderwerpen die aan bod komen. Ook vindt onderzoek naar onderbouwing van risico's, beleid en aanpak plaats.

Financiering bestrijding besmettelijke dierziekten

ZuivelNL, vertegenwoordigers van andere diersectoren en het ministerie van EZ hebben voor de periode 2015 - 2019 het Convenant financiering besmettelijke dierziekten afgesloten. In dit convenant zijn de afspraken weergegeven over de kostenverdeling tussen overheid en veehouderijsectoren voor de jaarlijkse kosten van organisatie, van monitoring en opvolging van verdenkingen, alsmede de eventuele kosten met betrekking tot de bestrijding van besmettelijke dierziekten in Nederland. De sectoren rundvee, varkens, pluimvee en schapen & geiten dragen bij aan de bestrijdingskosten van de aangewezen dierziekten tot een vooraf bepaald maximum (plafond). Voor de kosten die deze plafonds te boven gaan, staat de overheid garant. Het plafond voor de rundersector bedraagt voor de looptijd van het convenant € 23,5 miljoen.

Naast de financiering van bestrijdingskosten voorziet het convenant ook in afspraken over financiering van de basismonitoring, de preventie en bestrijding van een aantal bedrijfsgebonden ziekten en de Stichting Diergeneesmiddelenautoriteit (SDa).

Monitoring

De monitor voor diergezondheid in de rundveehouderij bestaat uit een aantal instrumenten waarmee informatie wordt verzameld over de gezondheidsstatus van de rundveestapel. De instrumenten zijn zo gekozen dat zij elkaar aanvullen. De instrumenten van de monitor zijn deels reactief, dat wil zeggen dat het initiatief bij de veehouders en dierenartsen ligt, maar deels ook proactief en dan ligt het initiatief bij de uitvoerder van dit project, de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD).

Door informatie uit de diverse instrumenten integraal te interpreteren kunnen specifieke diergezondheidsproblemen snel worden gesignaleerd en kunnen ook meer algemene trends en ontwikkelingen in de rundergezondheid worden gevolgd. Dit zijn de twee belangrijkste doelstellingen van het project. De monitor wordt gezamenlijk gefinancierd door het ministerie van EZ en het bedrijfsleven, waaronder ZuivelNL.

Periodiek besprak de themagroep de resultaten van de monitoring. In het algemeen was sprake van een rustig beeld. De begroting van de monitoring voor 2019 is op hoofdlijnen ongewijzigd. Met het omvangrijke monitoringsprogramma houdt de sector de vinger aan de pols en is zij in staat afnemers wereldwijd vertrouwen in de Nederlandse zuivel te laten houden.





NEDERLAND IBR EN BVD VRIJ: SAMENWERKEN VOOR HET BESTE RESULTAAT



TOONAANGEVEND

De Nederlandse rundveehouderij is wereldwijd toonaangevend en wil dat blijven. Daarom streeft zij naar een duurzame productie van veilig



DIERGEZONDHEID

Gezonde dieren, optimaal dierenwelzijn en verantwoord gebruik van diergeneesmiddelen zijn essentieel. IBR en BVD horen daar



IBR EN BVD

IBR en BVD maakt runderen ziek en meer vatbaar voor andere ziekteverwekkers. Een gezonde veestapel produceert beter en



SAMENWERKEN

Een rundveesector zonder IBR en BVD is mogelijk als iedere veehouder zijn eigen verantwoordelijkheid neemt en alle partijen samenwerken.

IBR en BVD

De Nederlandse rundveehouderij wil de dierziekten IBR en BVD uitroeien. De sector staat op het standpunt dat IBR en BVD niet passen in het streven naar gezonde, duurzame koeien die veilig voedsel produceren en acht het daarom wenselijk IBR en BVD te bestrijden. De ambitie is te komen tot een nul-prevalentie van IBR en BVD.

Om dat te realiseren is een landelijke aanpak opgezet die per 1 april formeel is ingegaan. Deelname van melkveehouders is door de zuivelondernemingen verplicht gesteld. Melkveeouders die eerder deelnamen aan een IBR- en/of BVD-programma van de GD hebben individueel bericht gekregen over de best aansluitende route uit de landelijke aanpak.

ZuivelNL is op verzoek van de partijen in DKR regelinghouder en beheert daarmee de protocollen op grond waarvan bedrijven statussen krijgen toegekend, opgeschort of ingetrokken.

Eind december had 74% van de melkveebedrijven de status vrij of onverdacht voor IBR en BVD. Het onderzoek van verdenkingen van IBR-uitbraken gaf eveneens gunstige resultaten: het aantal gevallen waarin virus wordt aangetoond was duidelijk gedaald. Doordat de voorgescreven onderzoeken niet altijd tijdig werden uitgevoerd, had een relatief hoog percentage bedrijven de status onbekend (8% voor BVD).

Eind juni had ZuivelNL vier laboratoria toegelaten voor het uitvoeren van analyses op IBR en BVD in melk, bloed en weefsel. De testuitslagen worden door deze laboratoria aan de centrale databank van ZuivelNL geleverd voor gebruik bij het statusbeheer.

Het ministerie van LNV werkt aan regelgeving (amvb) voor de bestrijding van IBR, die geldt voor alle rundveebedrijven. De inzet is gericht op een soepele overgang van het huidige bestrijdingsplan naar de landelijke regelgeving.

KalfOK

In opdracht van ZuivelNL heeft de GD het KalfOK-systeem ontwikkeld. KalfOK is een instrument, waarmee op basis van routinematig verzamelde gegevens een indicatie kan worden verkregen van de gezondheid van kalveren en jongvee op een melkveebedrijf. De melkveehouder krijgt ieder kwartaal een kalvergezondheidsscore, waarmee hij zijn bedrijf kan vergelijken met andere melkveebedrijven en kan zien of een verbetering in de tijd plaatsvindt. Het instrument wordt aangeboden via de zuivelindustrie. Eind 2018 nam ongeveer 85% van de melkveebedrijven deel aan KalfOK.

Stuurgroep Verantwoord medicijngebruik rund

In 2018 is besloten de stuurgroep die zich richt op de beperking van het antibioticagebruik te verbreden tot alle medicijngebruik in de rundveesector. In deze stuurgroep wordt kritisch gekeken naar de mogelijkheden om het gebruik te beperken, met enerzijds aandacht voor de veterinaire en dierenwelzijnsaspecten en anderzijds de risico's voor het milieu en residuen in melk en vlees.

Duurzaamheid

Maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaam produceren voor markt en maatschappij vormen de kern van het thema duurzaamheid.

ZuivelNL speelt een stimulerende en faciliterende rol, mede door de financiering van de projecten Duurzame Zuivelketen en Stichting Weidegang en door de opzet van de Centrale Database KringloopWijzer.

Duurzame Zuivelketen

Het gezamenlijke initiatief van de NZO en LTO heeft tot doel het realiseren van een meer duurzame zuivelketen. Hierbij wordt ingezet op het continu verbeteren van diergezondheid en dierenwelzijn, klimaatneutraal ontwikkelen en het behoud van weidegang, biodiversiteit en milieu. Jaarlijks laten NZO en LTO de verduurzaming van de zuivelketen onafhankelijk beoordelen door Wageningen Economic Research. In de rapportage over 2017 constateert het onderzoeksinstituut dat de zuivelketen op alle thema's waarop zij actief is, flinke inspanningen levert om de gestelde doelen te realiseren.

Het fosfaatreductieplan had in 2017 grote invloed op de resultaten. Dit plan leidde onder andere tot minder melkkoeien, een lagere jongveebezetting en een hogere melkproductie per koe. Dat was gunstig voor diverse doelen die de zuivelsector nastreeft. Zo daalde de fosfaatexcretie van de melkveestapel naar 86,8 mln kg. Ook nam de uitstoot van broeikasgassen in 2017 af. De uitstoot die wordt toegerekend aan boerderijmelk daalde met 5,5% tot 1.143 gram CO₂ per kilogram meetmelk. De carbon footprint van de hele keten (van de productie van voer en andere aangevoerde grondstoffen tot en met de verwerking en verpakking van de melk in de fabriek) werd 2,8% kleiner ten opzichte van 2016. Tegelijkertijd maakte de zuivelketen in 2017 meer gebruik van duurzame energie. Op basis van voorlopige cijfers is ook uitstoot van ammoniak afgenomen. De afname van het aantal melkkoeien was ongunstig voor de gemiddelde levensduur van de melkveestapel, die gedaald is. De doelen op de thema's verantwoord antibioticagebruik, energie-efficiëntie en verantwoorde soja zijn gehaald.

Om ook de overige doelen te kunnen behalen beveelt Wageningen Economic Research de Duurzame Zuivelketen aan de huidige werkwijze voort te zetten. Die geeft melkveehouders inzicht in hun duurzaamheidsprestaties en biedt hen perspectief voor verbetering.

Weidegang

Sinds 2012 stimuleert de zuivelsector de weidegang van koeien. De sector streeft naar ten minste behoud van het niveau van weidegang. De Duurzame Zuivelketen heeft met 73 partijen een convenant gesloten waarin partijen zich inzetten voor en committeren aan het behoud van weidegang. Ook in de Stichting Weidegang werken landbouworganisaties, zuivelondernemingen, maatschappelijke organisaties, Rabobank, het ministerie EZ en het CBL samen aan het behoud van de koe in de wei. De stichting heeft verschillende projecten opgezet voor melkveehouders waarin kennis over weidegang wordt gedeeld. Daarnaast is de stichting verantwoordelijk voor de borging van weidezuivel en de uitgifte van het weidemelklogo.

The screenshot shows the Weidegang website interface. At the top, there is a navigation bar with 'Contact', 'Privacy', 'Inloggen', and a search icon. The main header features the 'Weidegang' logo on the left and a silhouette of a cow on the right. Below the header is a blue bar with the text 'Kennis en advies Actueel Onze organisatie'. The main content area contains four cards: 1. 'Begeleiding Nieuwe Weiders' with a photo of a group of people and text: 'Onze WeideCoaches helpen melkveehouders die starten met weiden. Ze bieden advies bij de oriëntatie, helpen met het maken van een plan van aanpak en...'. 2. 'Open dagen Nieuwe Weiders' with a photo of cows in a field and text: 'De belangstelling voor weidegang neemt toe. Voor melkveehouders die overwegen te starten met weiden organiseren we open dagen bij collega's die deze stap...'. 3. 'Nieuw Nederlands Weiden' with text: 'Een oplossing voor melkveehouders die meer verti gras willen inzetten naar melk maar niet veel tijd willen besteden aan weiden...'. 4. 'Demonstratiebedrijven' with text: 'Beleefd hoe Nieuw Nederlands Weiden er in de praktijk uitziet? Dat kan! Wij hebben zes bedrijven geselecteerd om het systeem te demonstreren...'. A circular logo for 'Nieuw Nederlands Weiden' is also visible.



Partners Convenant Weidegang proosten in december op 82% weidegang

ZuivelNL financiert het kennisprogramma van de Stichting Weidegang en financiert daarnaast twee projecten die weidegang moeten bevorderen. Het betreft de begeleiding van melkveehouders die overstappen van opstallen naar beweiden (project Nieuwe Weiders) en een project dat de mogelijkheden van digitale registratie van weidegang stimuleert en ondersteunt voor alternatieve vormen van weidegang (zoals vrij koeverkeer).

Het aantal melkveebedrijven waar de koeien buiten lopen, is in het weideseizoen 2018 naar recordhoogte gestegen. Uit gegevens van de zuivelondernemingen blijkt dat 82,0 procent van de melkveehouders de koeien laat grazen. De doelstelling om weidegang te behouden op minimaal het niveau van 2012 is daarmee gehaald. De zuivelsector komt zo tegemoet aan de wens van het kabinet. Die stelt in het regeerakkoord dat de zuivelsector uiterlijk in 2020 haar eigen doelstelling voor weidegang moet behalen. De toename van de weidegang is onder meer te danken aan nieuwe weiders. Op honderden melkveebedrijven besloten veehouders de koeien weer buiten te laten lopen, nadat zij hun vee eerder het hele jaar door op stal hielden.

KringloopWijzer

De sector kan zich met het produceren van duurzame zuivel onderscheiden in de markt en de maatschappij. Een belangrijke vraag daarbij is hoe de melkveehouder op een duurzame manier melk kan produceren. De basis hiervoor ligt in een efficiënte mineralenbenutting op het melkveebedrijf. Hiervoor is de KringloopWijzer ontwikkeld; een instrument waarmee de melkveehouder de mineralenefficiëntie op zijn bedrijf in beeld brengt.

Op 15 mei hadden 15.724 melkveehouders de KringloopWijzer 2017 ingediend. Hiermee had ruim 97% van alle melkveebedrijven op tijd voldaan aan de verplichting van hun zuivelonderneming. De overige circa 400 bedrijven ontvingen een brief met de mededeling dat zij binnen de in het kwaliteitssysteem van hun zuivelonderneming gestelde hersteltermijn alsnog aan de verplichting moeten voldoen. NZO, LTO, Nevedi en VLB spanden zich gezamenlijk in om ook deze groep melkveehouders te ondersteunen bij het indienen van de KringloopWijzer.

Het invullen van de KringloopWijzer gaat via de Centrale Database KringloopWijzer. Gegevens die beschikbaar zijn bij RVO (dier-, mest- en perceelgegevens), de voer- en zuivelonderneming of die beschikbaar komen via kuilanalyses, kunnen met een machtiging van de melkveehouder automatisch worden ingelezen. Ruim 90% van de melkveehouders heeft alle machtigingen benut bij het invullen van de KringloopWijzer 2017. Als de KringloopWijzer volledig is ingevuld en ingediend, wordt de zuivelonderneming hierover automatisch geïnformeerd. Veehouders blijven wel zelf, als eigenaar van de data, verantwoordelijk voor het machtigen van dataleveranciers én het controleren van de volledigheid en juistheid van alle invoergegevens. Ook kunnen melkveehouders een machtiging afgeven aan een adviesorganisatie en zuivelonderneming voor het gebruik van berekende kengetallen uit de KringloopWijzer. Hierdoor is het mogelijk om de milieuprestaties onderling te vergelijken in studieclubverband of inzichtelijk te maken voor duurzaamheids- en kwaliteitsprogramma's van de zuivelonderneming.

Het projectteam achter de KringloopWijzer wilde graag meer inzicht in het gebruik van de KringloopWijzer en heeft hiervoor een enquête ontwikkeld. Melkveehouders en bedrijfsadviseurs konden deze online invullen. De vragen gingen over het gebruik van de KringloopWijzer in de dagelijkse praktijk en de mogelijkheden of wensen die er zijn met betrekking tot de KringloopWijzer voor de toekomst. De resultaten van de enquête zijn anoniem verwerkt en worden gebruikt voor het verder ontwikkelen en gebruiksvriendelijker maken van de KringloopWijzer.

Onderzoek & innovatie

In de themagroep **Onderzoek & innovatie** staat de melkveehouderij centraal. De themagroep adviseert over de besteding van het budget van ZuivelNL voor (praktijk)onderzoek. Aan de hand van de meerjarenvisie wordt beoordeeld in hoeverre projectvoorstellen een positieve bijdrage leveren aan de economische en maatschappelijke positie van de melkveehouderij. De website en nieuwsbrieven van Verantwoorde Veehouderij geven informatie over de voortgang en resultaten van projecten die ZuivelNL (mede)financiert.

Meerjarenvisie Onderzoek & Innovatie in de melkveehouderij

De Nederlandse melkveehouderij is een kennisintensieve en innovatieve sector. Individuele melkveehouders investeren in toenemende mate in het verkrijgen van nieuwe kennis en het toepassen van nieuwe methoden en technologieën in hun bedrijfsvoering. Via ZuivelNL investeren melkveehouders ook gezamenlijk in onderzoek en innovatie.

In de meerjarenvisie wordt aangegeven wat de belangrijkste thema's zijn voor de periode 2015 - 2018. Deze meerjarenvisie is allereerst het toetsingskader voor ZuivelNL bij de beoordeling en (mede)financiering van onderzoeks- en innovatieprojecten. Daarnaast is deze visie ook bedoeld om meer sturing te geven aan het gehele onderzoek relevant voor de melkveehouderij en de positionering van ZuivelNL ten opzichte van andere fondsen. In de loop van het jaar is begonnen met ontwikkelen van een nieuwe meerjarenvisie.

Algemeen uitgangspunt is dat de door ZuivelNL te ondersteunen onderzoeks- en innovatieprojecten de bedrijfsvoering, het management en de continuïteit van de melkveebedrijven in Nederland versterken door het ontwikkelen van nieuwe kennis en/of het toepasbaar maken van bestaande kennis, die een positieve bijdrage levert aan:

- Het verdienmodel op melkveebedrijven;
- De waardering door de maatschappij;
- Het beperken van de emissies naar het milieu.

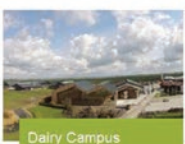
Deze visie sluit ook aan bij de doelstellingen van de Duurzame Zuivelketen en de ambities van de Topsector Agri & Food.

Kennisontsluiting en communicatie

Kennisontsluiting, communicatie en toepassing in de praktijk zijn onderdelen van ieder project. In de projectomschrijving moet worden aangegeven op welke wijze de resultaten beschikbaar worden gesteld, hoe deze worden gecommuniceerd en wat de verwachte impact is. Uitgangspunt is dat de resultaten in ieder geval voor alle melkveehouders digitaal beschikbaar zijn en via elektronische nieuwsbrieven en artikelen in vakbladen worden gecommuniceerd.

Daarnaast worden bijeenkomsten voor melkveehouders en intermediairs georganiseerd, bijvoorbeeld bij de afsluiting van een project. Nieuwe kennis wordt ook gecoördineerd beschikbaar gesteld via de Handboeken Melkveehouderij en Snijmais, de website Verantwoorde Veehouderij en de Commissie Bemestingsadvies Grasland en Voedergewassen. Internationale kennisuitwisseling vindt onder andere plaats via deelname aan het Europese project EuroDairy in het kader van Horizon 2020.

Op de website van ZuivelNL staat een overzicht van de (mede)gefinancierde onderzoeksprojecten met een korte beschrijving van het project.



Onderzoek

De themagroep Onderzoek & innovatie adviseerde positief over de (mede)financiering van de volgende nieuwe projecten.

Centraal Veevoederbureau (CVB)

Het CVB stelt onafhankelijk en wetenschappelijk onderbouwd de waarde van voedermiddelen en ruwvoer vast. Gezien het belang hiervan voor de melkveehouderij heeft de themagroep ingestemd met een jaarlijkse bijdrage voor 2018 en 2019. Het grootste deel van de CVB activiteiten wordt collectief door de mengvoederindustrie betaald.

Het CVB paste de samenstelling en voederwaarde aan van een aantal grasproducten voor herkauwers in de Veevoedertabel. De standaardwaarden in de Veevoedertabel worden veelal gebruikt in berekeningen wanneer actuele analyseresultaten niet beschikbaar, of niet relevant zijn. De nieuwe Veevoertabel is te downloaden via de CVB-website.

Sturen op CO₂-emissie en draagkracht met precisiewatermanagement op veengrond

Het door ZuivelNL medegefinancierde project Precisiewatermanagement met onderwaterdrains en putbemaling op percelen van KTC Zegveld werd gezien het perspectief met twee jaar verlengd. Hierbij wordt gestuurd in de vochttoestand op de bodemgrond via een webapplicatie.

Kruidenrijk grasland met weegbree voor milieukwaliteit

Op basis van (internationale) literatuur zijn er aanwijzingen dat smalle weegbree kan bijdragen aan een lagere ammoniak- en nitraatemissie. De door LBI uitgevoerde potproeven lieten ook een duidelijk lagere nitrificatie zien. De in 2018 uitgevoerde veldproef toonde aan dat smalle weegbree niet ten koste gaat van de opbrengsten en/of voederwaarde. Om deze redenen wil dit project onderzoeken of ook onder Nederlandse omstandigheden een lagere ammoniak- en nitraatemissie mogelijk is. Hiertoe wordt op Zegveld een veld- en voerproef uitgevoerd.

Emissie armer mest toedienen op veen en zware klei

In dit project wordt de werking (ammoniakreductie) onderzocht van een sleepvoetenmachine waarmee een combinatie van water én kalksuspensie over de meststrook wordt gespreid door de opbouw van een zogenaamde triple spray. Het onderzoek start met een laboratoriumproef om de optimale dosering kalksuspensie vast te stellen. Vervolgens worden begin 2019 op klei en veen veldmetingen gedaan met een bemester met dit systeem.

KringloopWijzer bodem: Hoe sturen op goed bodembeheer?

Dit project ontwikkelt een hulpmiddel KLW Bodem, die de gegevens van de Centrale Databank KLW gebruikt om gebruikers, naast toelichting en signalering van knelpunten, ook oplossingsgerichte adviezen te geven om de bodemkwaliteit te verbeteren.

PPS

De themagroep heeft ingestemd met het indienen van enkele zogenaamde PPS-voorstellen (Publieke Private Samenwerking). Deze voorstellen komen in aanmerking voor een bijdrage van 50% van de overheid via de Topsector Agri & Food. Het gaat om de volgende voorstellen:

- **PPS Sorghum als derde gewas in de melkveehouderij**
In dit vierjarige project wordt de potentie van sorghum als derde ruwvoergewas onderzocht. Sorghum kan de rotatie van mais verruimen en nadelen van continue teelt mogelijk voorkomen. Naast rassenveredeling wordt onderzoek gedaan naar milieugevolgen, teeltwijze en voeropname.
- **PPS Mestscheiding in melkveestallen**
Snellere mestscheiding in de stal en daarna opslag kan bijdragen aan een reductie van methaan- en ammoniakemissie. Dit onderzoek start met een inventarisatie van de mogelijkheden om in bestaande stallen te komen tot een snellere scheiding van de feces en urine. Na deze inventarisatie wordt besloten over eventueel vervolgonderzoek.

Themamiddagen Emissiearm Veevoer en Droogstand Op Maat

In november werden de resultaten van het onderzoeksprogramma Emissiearm Veevoer gepresenteerd. Hierbij werd ingegaan op de betekenis voor de diervoedingssector, de melkveehouderij, de zuivel en de overheid. Eind december is het project Droogstand Op Maat met een symposium afgerond. Dit project was een vervolg op het project Why Dry en heeft onder andere een beslismodel opgeleverd. Op basis van dit model kan voor individuele koeien de droogstand verkort of eventueel weggelaten worden.

EuroDairy

EuroDairy (www.eurodairy.eu) is een Europees netwerk van 20 organisaties uit 14 landen met als doel het stimuleren en sneller toepassen van praktische innovaties in de melkveehouderij door internationale kennisuitwisseling. In 2016 is dit driejarige Europese project gestart, gefinancierd vanuit het Europese H2020 programma. De Nederlandse partners zijn ZuivelNL, ZLTO en Wageningen University & Research.

In dit project wordt ook aandacht gegeven aan het versterken van de binding tussen onderzoek en praktijk. Verwacht wordt dat door internationale kennisuitwisseling en het verbinden van innovatieve groepen melkveehouders met elkaar en met projecten die in andere landen lopen, innovaties en goede landbouwpraktijken sneller kunnen worden toegepast.

EuroDairy is toegespitst op de thema's sociaaleconomische veerkracht, efficiënter gebruik van hulpbronnen en mineralen, diergezondheid en -welzijn en biodiversiteit. EuroDairy wil voor de Europese melkveehouders bruikbare informatie en praktische kennis over toepasbare innovaties leveren via video's, brochures, webinars en bedrijfsbezoeken.

Eind januari vond een bijeenkomst plaats van alle partners van EuroDairy in Nederland. Tijdens de bijeenkomst is een workshop georganiseerd over het gebruik van de KringloopWijzer in Nederland. Daarnaast waren er inleidingen over de werkwijze in België en Denemarken. De tweede dag gingen melkveehouders uit verschillende landen verder aan de slag met de KringloopWijzer met steun van onder andere Zwier van de Vegte van De Marke. Naast de workshop en vergaderingen werden ook enkele melkveebedrijven bezocht.

In samenwerking met het Nederlands Comité van IDF is in april een internationale workshop georganiseerd over het verminderen van het gebruik van antibiotica in de Europese melkveehouderij. Experts en melkveehouders uit vijf landen hebben hun kennis en ervaring uitgewisseld. Binnen Europa zijn er grote verschillen. Door de hoge diergezondheidsstatus is het gebruik van antibiotica in Zweden al minimaal, terwijl andere landen pas begonnen zijn met een aanpak om te komen tot een lager en verantwoord gebruik. De Nederlandse aanpak valt op door de succesvolle wijze waarop het gebruik binnen een aantal jaren fors is verminderd. Succesfactoren zijn onder andere de gezamenlijke aanpak en de motivatie van de melkveehouders en dierenartsen. In 2018 zijn totaal veertien internationale excursies georganiseerd.

Melkpreisvergelijking

Maandelijks wordt de LTO Internationale Melkpreisvergelijking gepubliceerd (www.milkprices.nl). Na afloop van ieder kalenderjaar wordt een rapport gepresenteerd met de berekende melkprijzen.

Na de slechte melkpreisjaren 2015 en vooral 2016 zijn de melkprijzen in 2017 fors gestegen. De gemiddelde melkpreis van de EU zuivelondernemingen steeg van € 28,31 in 2016 naar € 35,24 per 100 kg in 2017 (bij 500.000 kg standaard melk per jaar). Een stijging van € 6,93 ofwel 24,5%. Het herstel van de melkprijzen na het dieptepunt in de zomer van 2016 heeft zich in 2017 voortgezet. Vooral in de tweede helft van 2017 stegen de melkprijzen. De melkpreis 2017 komt hiermee op de derde plaats achter de topjaren 2013 en 2014.

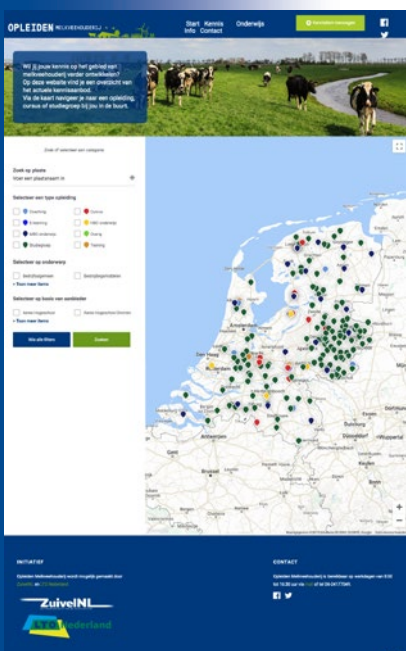
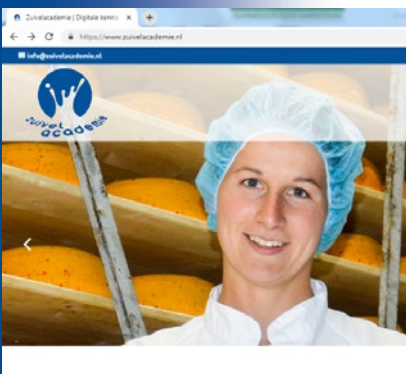
De melkpreisvergelijking wordt uitgevoerd door ZuivelNL in opdracht van LTO Nederland en in samenwerking met European Dairy Farmers (EDF). EDF is een organisatie van zo'n 300 toekomstgerichte melkveehouders uit verschillende landen. Via EDF wordt voor deze vergelijking door melkveehouders informatie aangeleverd.



Willem Koops ZuivelNL en Wil Meulenbroeks LTO vakgroep melkveehouder presenteren in juni de Melkpreisvergelijking 2017

Arbeid

ZuivelNL is als ketenorganisatie het sectoraal platform en coördinatiepunt voor niet cao-gerelateerde arbeidsaangelegenheden in de zuivelsector. De werkzaamheden krijgen vorm in de themagroep Arbeid. De activiteiten van de themagroep concentreren zich op de aandachtsgebieden arbeidsmarkt, opleiding en arbeidsomstandigheden (Arbo).



Een kwalitatief en kwantitatief adequate personeelsvoorziening in de sector vormt de kern van de activiteiten van de themagroep Arbeid. Analyse van de arbeidsmarkt, bevordering van een positief imago van de zuivel als werkgever, het werken aan duurzame inzetbaarheid van werknemers en ook het stimuleren van nieuwe instroom zijn hiervoor belangrijk. Op het gebied van opleiding staan het onderhouden en verder ontwikkelen van het sectorbrede kennissysteem Zuivelacademie en het principe van leven lang leren centraal. De arbeidsomstandigheden komen in de vorm van arbocatalogie en de ketenissues van de arbeidsinspectie aan bod.

Zuivelacademie

Zuivelacademie, de door ZuivelNL gefinancierde online kennis- en leeromgeving voor de Nederlandse zuivelindustrie, richtte zich in 2018 op nieuwe ontwikkelingen die de Zuivelacademie toekomstbestendig moeten houden. Ook werd initiatief genomen tot de ontwikkeling van een introductiemodule voor nieuwe medewerkers in de zuivelindustrie, werden belangrijke stappen gezet in de techniek van koppeling van Zuivelacademie aan bedrijfseigen leersystemen en werden redactiegroepen gestart om Zuivelacademie met nieuwe inhoud te verrijken. Per maart 2019 waren 31 organisaties op Zuivelacademie aangesloten en bedroeg het aantal medewerkers met een gebruikersaccount ruim 4.500. ZuivelNL werd in 2018 partner in het project Wendbaar vakmanschap in lerende organisaties. Dit nieuwe PPS-project richt zich op de gewenste ontwikkeling en inrichting van het beroepsonderwijs. De betrokkenheid van ZuivelNL borgt dat de binnen Zuivelacademie beschikbare kennis ook voor dit project benut kan worden.

Kennismakelaar Opleiden Melkveehouderij

Goed opgeleide ondernemers en werknemers vormen ook voor de Nederlandse melkveehouderij een belangrijke randvoorwaarde om haar vooraanstaande positie te behouden en te versterken. ZuivelNL investeert daarom in het project Kennismakelaar Opleiden Melkveehouderij. Projectleider Elsbeth Veltink richt zich sinds 2017 op het verbeteren van inzicht in de behoefte aan en aanbod van cursus- en regulier onderwijs voor de melkveehouderij. ZuivelNL besloot in april tot continuering van deze subsidie. De lijnen die het afgelopen jaar via gesprekken in het veld zijn gelegd, met melkveehouders, onderwijsinstellingen, samenwerkingsverbanden, bestuurders, aanbieders van cursussen, bedrijfsadviseurs en agrarische uitzendorganisaties, hebben veel kennis en overzicht opgeleverd. Een concrete spin-off hiervan was de lancering in april van de website www.opleidenmelkveehouderij.nl, waarin al deze informatie samenkomt. De nieuwe website biedt melkveehouders en andere belanghebbenden een platform rond het thema opleiden en ontwikkeling in de melkveehouderij, met een goed overzicht van het aanbod.

ZuivelNL investeert in duurzame inzetbaarheid

Duurzame inzetbaarheid (DI) vormt één van de grote thema's rond arbeid. In de zuivelindustrie vraagt dit onderwerp aandacht vanwege de relatief hoge gemiddelde leeftijd in combinatie met de versnelde pensioenleeftijdshoging. Deze maken het noodzakelijk om aandacht te besteden aan de mate waarin werknemers langer voldoende vitaal, vaardig en wendbaar inzetbaar kunnen blijven. Technische innovaties en ontwikkelingen binnen de industrie veranderen bovendien de van medewerkers gevraagde competenties, óók van hen die langer moeten doorwerken.

Daarom besloot ZuivelNL te investeren in een project waarmee de industrie het bewustzijn over DI bij individuele werknemers wil verbeteren. Dit draagt ook bij aan een meer toekomstbestendig personeelsbestand van de zuivelindustrie. Het project omvat de ontwikkeling van een bewustwordingsspel (serious game) en een individuele scan (S)kenjezelf! die bij werknemers tot persoonlijk inzicht en actie moet leiden. De activiteiten passen deels binnen de scope van de door de Taskforce Human Capital Agenda Food & Feed geïnitieerde ESF-subsidie rond duurzame inzetbaarheid. ZuivelNL organiseerde in november voor 50 professionals uit de zuivel een themadag met als motto: Met Duurzame Inzetbaarheid aan de slag binnen de zuivelindustrie! Hierbij werden de voor de zuivelindustrie ontwikkelde tools gepresenteerd.



Gezond en veilig werken in de melkveehouderij

In de melkveehouderij gebeuren nog steeds te veel ongevallen, vaak met ernstige afloop. Daarom startte ZuivelNL in maart in samenwerking met Stigas een campagne om aandacht te vragen voor het thema Gezond en veilig werken in de melkveehouderij. Daarbij werd ook de beschikbaarheid van de vernieuwde RIE (Risico Inventarisatie & -Evaluatie) van Stigas onder de aandacht van melkveehouders gebracht. Deze digitale tool helpt ondernemers risico's in kaart te brengen en waar nodig verbeteracties in te plannen. Als onderdeel van deze campagne werden artikelen, een folder en een filmpje uitgebracht. Ook werd aan ZuivelNL verbonden organisaties en zuivelbedrijven de mogelijkheid geboden om een Stigas adviseur in te zetten bij bijeenkomsten met melkveehouders, waar het thema gezond en veilig werken aan de orde kwam.



AgroZorgwijzer: Zorg voor elkaar, praat met elkaar

Toenemende druk vanuit regelgeving en grotere schommelingen in de inkomenspositie maken dat het ondernemersklimaat van de melkveehouder steeds veeleisender is geworden. Dit heeft zijn weerslag op de geestelijke gezondheid. De AgroZorgwijzer is een door ZuivelNL gefinancierd project waarmee de zuivelsector een vangnet wil creëren voor melkveehouders met psychosociale problemen. De hierbij betrokken partners zijn NZO, Zorg Om Boer en Tuinder en Vertrouwensloket Welzijn Landbouwhuisdieren.

Op de website www.agrozorgwijzer.nl is informatie te vinden over de signalen die duiden op psychosociale problemen en over hoe het gesprek aan te gaan met veehouders die in geestelijke nood verkeren. De AgroZorgwijzer is vooral bedoeld om collega-veehouders en erfbetreders te ondersteunen.



Export



ZuivelNL speelt bij de aanpak van veterinaire exportbelemmeringen voor de zuivelsector een centrale rol. Dit gebeurt door het signaleren van knelpunten en het informeren van de sector en de coördinatie van het verzorgen van de questionnaires en inspecties door derde landen. In de themagroep Export vindt afstemming plaats over prioriteitsstelling bij de inzet van de overheid en over oplossingsmogelijkheden voor knelpunten bij export.



Exportstrategie

Met het ministerie van EZ is in de februari-vergadering van de themagroep gesproken over het programma Herziening exportstrategie. Het doel van het programma is een optimale, effectieve en efficiënte aanpak van veterinaire handelsbelemmering, marktbehoud en marktopening in de driehoek ministerie, NVWA en bedrijfsleven. Hierbij wordt gekeken in hoeverre de werkwijze beter kan en of anders zou moeten worden geregeld. ZuivelNL participeert in de stuurgroep en het projectteam van dit programma.



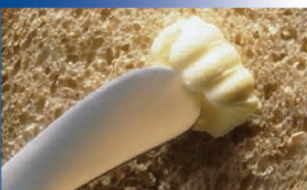
In de verschillende vergaderingen wisselde de themagroep van gedachten over de diverse scenario's voor Brexit en de extra administratieve en logistieke procedures. Hierbij valt te denken aan de capaciteit van het e-Cert NL-systeem waarin de zuivelexportcertificaten worden aangevraagd en de extra controles die door de Nederlandse autoriteiten moeten worden uitgevoerd. Geconcludeerd werd dat het lastig is om op alle politieke onzekerheden te anticiperen. Het enige dat bedrijven kunnen doen is zich zo goed mogelijk voorbereiden op een hard Brexit-scenario.



Informatievoorziening

Bij het team Export kan informatie worden opgevraagd over veterinaire importeisens van derde landen. Deze informatie is voor diverse landen beschikbaar binnen de Zuivelacademie Exportmodules ZuivelNL.

Eind 2018 is landeninformatie beschikbaar over: Argentinië, Brazilië, Brexit, Costa Rica, Chili, China, Colombia, de Dominicaanse Republiek, Indonesië, Maleisië, Panama, Rusland/Douane Unie en Zuid-Korea. Deze informatie is toegankelijk voor bedrijven aangesloten bij leden en partners van ZuivelNL.



Brazilië

In september heeft een bezoek van het Braziliaanse ministerie van Landbouw (MAPA) aan Nederland plaatsgevonden. Het doel van dit bezoek was de vereenvoudiging van het Braziliaanse systeem waarin de Nederlandse (kaas)bedrijven de product- en labelaanvragen doen voor de export naar Brazilië. De delegatie wilde hiervoor meer inzicht krijgen in de Nederlandse kaasproductieketen. Tijdens dit bezoek zijn een melkveehouderij, een kaasproductiebedrijf, een kaasrijpings- en verpakkingslocatie en een supermarkt bezocht. Ook werden gesprekken gevoerd met het bedrijfsleven, COKZ, ministerie en ZuivelNL over concrete stappen om te komen tot vereenvoudiging van de documentatie voor de product- en labelaanvragen.



Japan

In november hebben inspecteurs van het Japanse Office of Import Food Safety vier Nederlandse voedselsectoren, waaronder de zuivelsector, geïnspecteerd. Hiervoor werden een kaasproductie en rijpingslocatie bezocht.

Tijdens dit bezoek is een presentatie gegeven over de borging binnen de melkveehouderij en de boerderijmelkbemonstering, de monitoring op residuen en contaminanten en het toezicht op de melkveehouderij (boerderijmelk, HP zuivelbereiding, Wet Dieren (kaas-soorten en zuigelingenvoeding), exportprogramma's en -certificering en de specifieke eisen voor Japan (HTST en ketencontrole).



Normalisatie

Met het oog op het grote internationale belang van de Nederlandse zuivelsector, financiert ZuivelNL structureel zuivel gerelateerd normalisatiewerk dat bij het Nederlands Normalisatie Instituut NEN wordt uitgevoerd. Via onder meer werk van de normcommissie 370 005 Melk en zuivelproducten en deelname vanuit Nederland aan platforms in ISO-verband (ISO/TC34/SC5) en IDF kunnen Nederlandse experts een proactieve en sturende rol spelen bij de ontwikkeling van normen en standaarden voor analysemethoden en monsterneming voor voeding in het algemeen en van zuivel in het bijzonder. De actieve inzet van de Nederlandse zuivelsector in het internationale normalisatiewerk draagt sterk bij aan het faciliteren en waarborgen van de zuivelhandel en biedt mogelijkheden om tot afspraken te komen in CODEX-verband. In 2018 vergaderde de normcommissie Melk en zuivelproducten tweemaal. De themagroep Export handhaafde in de novembervergadering haar positieve standpunt ten aanzien van de lopende financiering van het normalisatiewerk.

Nederlands Nationaal Comité - IDF

Nederland is vertegenwoordigd in de Internationale Zuivelbond (IDF) via het Nederlands Nationaal Comité (NNC) van IDF. NNC is sinds 2017 als themagroep binnen ZuivelNL georganiseerd.

Bij de omvorming van NNC tot themagroep van ZuivelNL is een werkplan vastgesteld. Op basis van dit werkplan zijn de volgende activiteiten ondersteund:

Mastitis workshop

In april is met financiële steun van NNC in Nederland een mastitis workshop georganiseerd, in samenwerking met Eurodairy. Vanuit verschillende landen werd informatie over aanpak en stand van zaken gedeeld. In een artikel werd verslag gedaan van de workshop.

B2B duurzaamheidstool

NNC heeft substantieel bijgedragen aan de ontwikkeling van een online duurzaamheidstool, die wordt ontwikkeld in de context van Sustainability Agriculture Initiative Platform en Dairy Sustainability Framework, gericht op aantoonbaarheid van duurzaamheidsniveaus in business-to-business relaties. Dit moet leiden tot grotere doelmatigheid voor bedrijven in het vastleggen van duurzaamheidsinspanningen. Het project wordt begeleid vanuit WUR.

Optimeal tool gezond & duurzaam voedingspatroon

NNC honoreerde een subsidieverzoek vanuit NZO om de lopende Optimeal communicatietool voor de komende drie jaar te onderhouden en te verdiepen. Deze tool helpt om in de communicatie de rol van zuivel als onderdeel van een duurzaam voedingspatroon te ondersteunen en beter voor het voetlicht te brengen.

Dairy Declaration of Rotterdam

Inmiddels hebben ruim 20 landen plus de Zuid-Amerikaanse zuivelorganisatie FEPAL de Dairy Declaration ondertekend. IDF wil als vervolgstap een document publiceren waarmee met een aantal indicatoren de voortgang van de mondiale zuivelsector in relatie tot het bijdragen aan de UN SDG's wordt geïllustreerd. NNC heeft de aanzet tot deze follow-up ondersteund.

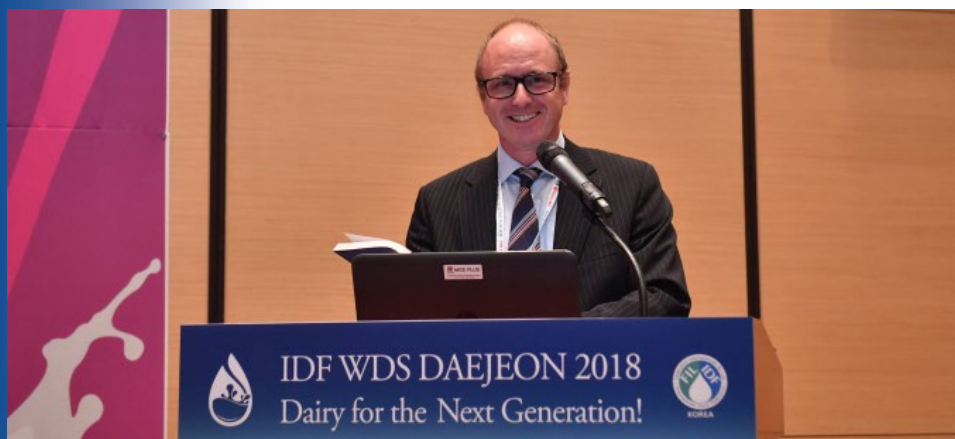
LEAP

Op verzoek van IDF heeft NNC opnieuw bijgedragen aan het Livestock Environmental Assessment and Performance Partnership (LEAP). Dit is een door FAO gecoördineerd initiatief waarin IDF al geruime tijd participeert. NNC droeg al enkele malen eerder bij aan LEAP vanwege het inhoudelijk belang van het onderwerp, IDF's betrokkenheid daarbij, maar ook om de goede relatie van IDF met FAO te bevorderen.

IDF World Dairy Summit 2018

In oktober vond in Daejeon, Zuid-Korea, de IDF World Dairy Summit plaats. Onder het motto Dairy for the next generation! kwamen ruim 1.200 professionals uit de mondiale zuivelwereld bijeen om te worden bijgepraat over een breed scala aan zuivel gerelateerde onderwerpen.

Het evenement werd geopend door voormalig secretaris-generaal van de VN Ban Ki-moon, die vanuit zijn statement 'Dairy is perfect' een uitgesproken positief pleidooi hield voor de rol van zuivel in de wereld, en met name in relatie tot een aantal specifieke sustainable development goals (SDG's) van de VN. De speech van Ban vond weerklank in de diverse deelconferenties tijdens de Summit, waar duurzaamheid meer dan ooit over alle disciplines heen een terugkerend thema was.



Tijdens de Summit, als onderdeel van de Dairy Policy & Economics Conference, presenteerde Jurgens Jansen van ZuivelNL het IDF World Dairy Situation Report, het jaarlijks in opdracht van IDF door ZuivelNL en het Franse CNIEL samengestelde, statistische overzicht van de mondiale zuivelsector. Het rapport geldt als een IDF-standaardwerk en telt naast langjarige datareeksen over productie, verwerking, handel en consumptie, ook circa 50 landenrapporten.

Marktinformatie

ZuivelNL heeft op het terrein van marktinformatie een rol als databank en informant voor de sector, deskundige voor de interpretatie van data en adviseur van de overheid inzake Europees zuivelmarktbeleid.

Voor de uitvoering van een aantal Europese bepalingen voor prijswaarnemingen (Verordening (EU) nr. 1308/2013 en Verordening (EU) nr. 479/2010), heeft de minister van EZ de Commissie Officiële Nederlandse Zuivelnoteringen (CONZ) ingesteld. ZuivelNL is met het secretariaat belast.

De CONZ stelt wekelijks op woensdag de prijzen (noteringen) vast waartegen diverse zuivelproducten bij levering af fabriek zijn verhandeld. Bij de vaststelling van de noteringen baseert de commissie zich op de (op de dag van notering) gangbare prijzen. De marktinformatie over deze prijzen wordt op de dag voorafgaand aan de bijeenkomst van de CONZ verzameld door de secretaris van de commissie. Daarvoor informeert de secretaris bij producenten en handelaren in de Nederlandse zuivelsector. Na vaststelling van de noteringen worden deze direct gepubliceerd op de website van ZuivelNL. Tevens wordt de Europese Commissie geïnformeerd.

Publicaties

Nieuwsbrief ZuivelNL

Om de sector te voorzien van actuele informatie publiceert ZuivelNL maandelijks de Nieuwsbrief ZuivelNL. Ontwikkelingen rond de themagroepen, resultaten van het door ZuivelNL gefinancierde onderzoek en (inter)nationale marktontwikkelingen worden hierin opgenomen.

Marktbericht

Maandelijks stelt ZuivelNL een actueel overzicht van de marktontwikkelingen samen. Deze publicatie omvat statistische informatie over de binnen- en buitenlandse handel, melkaanvoer en melkverwerking, prijsontwikkelingen en EU-marktordening.

Zuivelproductie per land

ZuivelNL stelt maandelijks een overzicht samen van de melkaanvoer en zuivelproductie per land in de EU en de belangrijkste derde landen.

Zuivelprijzen per land

Dit overzicht verschijnt maandelijks en bevat marktprijzen van de belangrijkste zuivelproducten in de EU en derde landen.

Wereldzuivelhandel Actueel

Exportontwikkelingen van de belangrijkste zuivelproducten worden gepresenteerd in de publicatie Wereldzuivelhandel Actueel. Deze publicatie verschijnt op kwartaalbasis.

Zuivel in Cijfers

De publicatie Zuivel in cijfers biedt een cijfermatig overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse zuivelsector in 2017. De achterliggende statistische gegevens kunnen via de website van ZuivelNL worden geraadpleegd. In januari 2019 verscheen de folder Zuivel in cijfers met in vogelvlucht een cijfermatig overzicht.

Folder Nederland Zuivelland

Melkveehouders kunnen de publieksfolder uitreiken aan bezoekers bij open dagen en excursies. De folder geeft op aantrekkelijke wijze informatie over historie, moderne melkveehouderij, het product melk, verwerking in de fabriek, export en consumptie.

Poster Nederland Zuivelland

De poster is ontwikkeld door ZuivelNL en de NZO en geeft belangrijke facts & figures over de melkveehouderij en zuivelverwerking in Nederland. Ook toont de poster de beroepen in de zuivelindustrie.

Zuivel Werkt! - voor jou

In samenwerking met partners in de zuivelindustrie en het scholingsveld is een nieuwe brochure ontwikkeld. Met deze brochure wil ZuivelNL bijdragen aan de werving van jongeren voor opleidingen in de proces- en levensmiddelenindustrie die kunnen leiden naar een baan in de zuivelindustrie.





Onderwijsvoorlichting

Educatie aan jongeren over voedsel en de oorsprong daarvan vormt de basis voor meer aandacht voor duurzame productie en consumptie van voedsel. De zuivelsector geeft invulling aan deze visie door leerlingen te informeren over de gehele zuivelketen onder de noemer Natuurlijk Zuivel! Zuivelonline.nl biedt tips en ideeën voor lessen. Deze zijn overzichtelijk ingedeeld naar niveau. Ook zijn brochures over zuivel beschikbaar voor groep 1-4, groep 5-6 en groep 7-8. Leerkrachten kunnen deze lesmaterialen gratis opvragen of downloaden. Daarnaast zijn er digibordlessen voor groep 1-8 en de onderbouw VMBO beschikbaar.



Het lesmateriaal voor groep 5-6 is vernieuwd. Met het lesmateriaal Natuurlijk Zuivel! - Op de boerderij van Jet leren leerlingen uit groep 5-6 van alles over zuivel. Met thema's als Welke weg legt de melk van een koe af?, Hoe gaan melkveebedrijven om met duurzaamheid? en Gezond met de Schijf van Vijf. Het materiaal bestaat uit een werkboekje inclusief thuisopdrachten voor elke leerling en een poster. Online vormen vlogs van boerin Jet en een interactieve klikplaat van Jets boerderij de spil van het materiaal. Jets boerderij brengt de wereld van zuivel tot leven en geeft een inkijkje in het werken en leven op een melkveehouderij. Het materiaal is eind oktober met een mailing aan alle basisscholen aangeboden.



Voedseleducatie Platform

In het Voedseleducatie Platform werken de overheid, de wetenschap en het bedrijfsleven in een publiek private samenwerking samen aan objectieve educatie over voedsel en voeding bij kinderen. Het Voedseleducatie Platform vindt voedsel educatie belangrijk voor het stimuleren van gezonde en duurzame voedselkeuzes door kinderen nu en later. De ambitie van het platform is om jongeren (0-18 jaar) in de setting van kinderopvang en onderwijs voedselvaardig te maken. Leren over gezonde voeding voor jezelf en voor de aarde, zodat jeugd/jongeren zelf toegerust worden om gezonde en duurzame voedselkeuzes te maken. Via de NZO is de zuivelsector deelnemer van het platform geworden.



Dromen van een baan in de zuivelindustrie

Om jongeren bekend te maken met het bestaan van de zuivelindustrie als leuke en dynamische plek om te werken, heeft ZuivelNL bijgedragen aan de totstandkoming van een aflevering van het populaire RTL4 programma Later als ik groot ben. In dit programma verkennen jongeren samen met Jochem van Gelder hun beroepsdroom voor later. In een op 15 december uitgezonden aflevering zien we hoe Maylin op pad gaat om de wereld van de producttechnoloog in de zuivelindustrie te ontdekken.





Boerderijeducatie

ZuivelNL verzorgt jaarlijks excursies naar de boerderij voor groep 5-6 en 7-8. Dit gebeurt in samenwerking met Klasseboeren in Brabant, Boerderijeducatie in Amsterdam, Boerderij in de Kijker in Utrecht, De Boer op Noord in Groningen, Friesland en Drenthe, Boerderijeducatie Gooi & Vechtstreek, Boerderij Educatie Limburg, Boerderijeducatie Laag Holland en Agrarische vereniging Vockestaert in Den Haag, Midden-Delfland en het Westland. Scholen die niet in een gebied van een samenwerkingspartner vallen, ontvangen tweemaal per jaar een uitnodiging van ZuivelNL om met groep 7-8 een bezoek aan de boerderij te brengen. ZuivelNL besloot in juni het budget voor boerderijeducatie te verruimen zodat ook een vergoeding beschikbaar is voor educatieboeren die groep 3-4 op hun erf ontvangen. Als voorbereiding op de excursie ontvangt de schoolklas een lespakket met informatie over de zuivelketen. In 2018 bezochten 30.000 leerlingen een melkveebedrijf.

Platform Boerderijeducatie Nederland

ZuivelNL maakt deel uit van het Platform Boerderijeducatie Nederland dat bestaat uit regionale samenwerkingsverbanden. De samenwerking bestaat uit boerenbedrijven uit verschillende sectoren die zich richten op het basis-, middelbaar en speciaal onderwijs, waarbij kinderen zelf kunnen zien, horen, voelen en beleven waar ons voedsel vandaan komt. De deelnemende partijen binnen het platform hebben met elkaar afgesproken dat een bedrijf aan vier kwaliteitseisen moet voldoen om klassen te kunnen ontvangen. Het platform wordt gefinancierd door de deelnemende educatieboeren en ontvangt onder ander subsidie van ZuivelNL en het programma Jong Leren Eten van de overheid. Op de website www.boerderijeducatienederland.nl kunnen leerkrachten per provincie zien welke educatieboerderijen te bezoeken zijn en is lesmateriaal per sector samengebracht.

Geslaagd congres voor educatieboeren

Bijna honderd educatieboeren bezochten in februari het eerste Congres Boerderijeducatie Nederland te Kamerik. Arjan Monteny, voorzitter van het Platform Boerderijeducatie Nederland, sprak de ambitie uit om met alle educatieboeren binnen vijf jaar alle basisschoolleerlingen ten minste één keer naar de boerderij halen. Naast de plenaire sprekers hadden de educatieboeren keuze uit zeven inspiratiesessies. Tijdens het congres werd de door ZuivelNL ontwikkelde leskist zuivel gepresenteerd die door educatieboeren voor lessen groep 7-8 gebruikt kan worden.



Bijlage

Samenstelling themagroepen (juni 2019)

Rundergezondheid DKR

voorzitter	D.J. Bruins	ZuivelNL LTO
lid	J. Verstraten	
	B. Doppenberg	ZuivelNL NMV
	F. Keurentjes	ZuivelNL NZO
	J.J. Atsma	SBK
	H.W.A. Swinkels	
	W. Thus	
	S. de Rouw	LTO Rund
secretaris	F. Beekman	ZuivelNL
	H. Bekman	SBK
adviseur	B. Scheijgrond	Dier-N-artsen
	Y.H. Schukken	GD
	M. van Spijk	NZO
	H. Bleker	V&LN
	Y. Goos	LTO

Stuurgroep Verantwoord Medicijngebruik Rund

voorzitter	J. Verstraten	LTO
lid	B. Doppenberg	NMV
	E. Raven	KNMvD
	D.J. Bruins	LTO
	Y. Goos	
	F. Beijen-Koning	NZO
	M. de Kreij	
	H. de Groot	CPD
secretaris	W. Koops	ZuivelNL
adviseur	H. Voogd	
	Th. Lam	GD
	M. Poldermans	Fidin

Stuurgroep Duurzame Zuivelketen

voorzitter	W.S.J.M. Buck	NZO
lid	D.J. Bruins	LTO
	W. Meulenbroeks	
	I. van Schie	
	W. Betten	NZO
	J. Elfers	
	F. Keurentjes	
	M. de Kreij	
	O.B.M. Meuffels	
secretaris	B. van Erve	ZuivelNL
	W. van de Kandelaar	LTO

Stuurgroep Implementatie KringloopWijzer

voorzitter	F. Keurentjes	NZO
lid	W. Meulenbroeks	LTO
	H. Schoonvelde	
	J. Gielen	VLB
	H. Flipsen	Nevedi
secretaris	H. Swinkels	ZuivelNL

Onderzoek & Innovatie

voorzitter	I. van Schie-Rameijer	LTO
lid	H. Schoonvelde	
	J. Verstraten	
	B. Doppenberg	NMV
	Th. Bos	NZO
	E. Wunnekink	
secretaris	W. Koops	ZuivelNL

Arbeid

voorzitter	M. Zweers	NZO
lid	M. Ennahachi	
	A. Verhage	
	A.M. Hess	Gemzu
	A. Manten	LTO
secretaris	J.M.M. Jansen	ZuivelNL
	L. van der Kallen	
adviseur	H. Jongasma	CNV Vakmensen
	R. Vos	FNV Voedingsindustrie

Export

voorzitter	W. Kloosterboer	NZO
lid	T. Bolt	
	D. Grevengoed	
	D. van Huet	
	L.J. van Sijll	
	O.F. Boersma	Gemzu
	P. Houtman	
	L. van de Krogt	
	G.J.M. Mathijssen	
	M. Mellema	VNFKD
	H. Taekema	NGZO
secretaris	B. McArthur	ZuivelNL
	K.E. Spruijt - de Gelder	

NNC-IDF

voorzitter	O.B.M. Meuffels	NZO
	P. Dekker	
	A. Manten	LTO
	W. Meulenbroeks	LTO
	H.J.C.M. van den Bijgaart	Qlip
	M. de Vreeze	NEN
	B. de Lange	GD
	K.A. Hettinga	Wageningen UR
	C.J.A.M. de Koning	Dairy Campus
	N. Zoon	Nizo Food Research
secretaris	J.M.M. Jansen	ZuivelNL



NATUURLIJK ZUIVEL!



Op zuivelonline.nl vind je lesmaterialen, filmpjes, blogs, foto-reportages, de allerlaatste nieuwtjes en nog veel meer over zuivel. Je komt te weten waar je glas melk vandaan komt, hoe het leven op een boerderij eruitziet en wat er allemaal van melk gemaakt wordt.



bestel gratis op zuivelonline.nl

Met je schoolklas naar de boerderij?

plan dan een excursie in op boerderijeducatienederland.nl



ZUIVEL, ZO ZIT HET!

Zuivelonline is de site waar je het meest wordt uitgepraat over koeien. Over boeren. Over boter en kaas. Kies niet pure waarn. Maar wel over de geschiedenis van melkveehouders in Nederland, bijvoorbeeld. En hoe het komt dat Hollandse kaas over de hele wereld zo beroemd is. Je krijgt antwoord op al je vragen. En die antwoorden geven we met behulp van tekst en filmpjes. Veel leek- en kijkplezier!

WIST JE DIT AL?



ONTDEK HIER ALLES OVER ZUIVEL

